

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/383/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3612203090
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3612203090.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Alice Beňovej a JUDr. Ivety Martinákovovej v právnej veci navrhovateľa W. R., bytom v L. U. H., č. XXX, zastúpeného C.. C. L., advokátom so sídlom v F., J. Q. č. XXXX/XXX, proti odporcom 1/ E. A., zastúpená O. S. F., so sídlom v F., T. č. 3, 2/ O. L. U. H., zastúpenému doc. C.. C. E., D., advokátom so sídlom v L., C. F. 1, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 30. januára 2013, č.k. 5C/38/2012-163 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.

Odporcom 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa voči odporcom 1/ a 2/. Odporcovi 1/ náhradu trov konania voči navrhovateľovi nepriznal. Navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporcovi 2/ trovy konania v sume 931,69 eur na účet doc. JUDr. C. E., PhD., advokáta so sídlom v L., C. trieda č. 1, do X dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal určenia, že nehnuteľnosti - pozemky parc. č. L. XXX/ X (zastavané plochy a nádvorcia) o výmere XXX m² a parc. č. KNE XXX/X (záhrady) o výmere XXX m², obidva zapísané na LV č. XXXX vedenom Správou katastra Partizánske pre k.ú. L. U. H. a stavba (obradná sieň) súp. č. XXX postavená na pozemku parc. č. KNC XXX/X (resp. parc. č. KNE XXX/X) zapísaná na LV č. XXX vedenom Správou katastra Partizánske pre k.ú. L. Nová H. (ďalej aj "sporné nehnuteľnosti") - patria v polovici do dedičstva po poručiťelke C. R., rod. H., zomrelej XX.XX.XXXX a v polovici do dedičstva po poručiťelovi G. R., zomrelom dňa XX.XX.XXXX. V návrhu uviedol, že je zákonným dedičom po poručiťeloch C. R. a G. R.. Bývalé Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy Bratislava vydalo pre poručiťelov Miloslava R. s manželkou C. R., rod. H. výmer o vlastníctve pôdy č. 5912/48-II/B zo dňa 01.04.1948, ktorým im prideliťo do vlastníctva poľnohospodárske nehnuteľnosti v k.ú. L. U. H. o celkovej výmere 0,0776 ha. Po nadobudnutí vlastníctva k týmto nehnuteľnostiam prevádzkovali poručiťelia v sýpke stolársku dielňu a to až do doby násilného odňatia nehnuteľností družstvom v roku 1949. Dokonca Pôdohospodársky odbor rady ONV v D. dňa 12.05.1955 vydal výmer o odňatí výmeru vlastníctva pôdy zn. Pôd. XXX/XXXX, v ktorom sa ako dôvod odňatia pridelených nehnuteľností uvádza skutočnosť, že poručiťelia od roku 1949 neužívali pridelené nehnuteľnosti. Navrhovateľ mal za to, že výmer o odňatí výmeru vlastníctva pôdy jeho právnym predchodcom je nulitný právny akt a v dôsledku toho zostalo vlastníckeho právo jeho právnych predchodcov nedotknuté. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že návrh navrhovateľa nie je dôvodný a nemožno mu vyhovieť z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na jeho strane, nakoľko účastníkmi konania nie sú všetci, ktorí nimi podľa hmotného práva musia byť. Z prehľadu dedičských rozhodnutí po právnych predchodcoch (rodičoch) navrhovateľa Miloslavovi R. a C. R., rod. H., ako aj z výpovede samotného navrhovateľa ako účastníka konania vyplýva, že právnymi nástupcami po rodičoch navrhovateľa, sú vo vzťahu k predmetu konania okrem navrhovateľa aj ich vnuci

G. G. a D. G.. Ak zanechal poručiť viac dedičov sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Na základe uvedeného je zrejmé, že okrem navrhovateľa musia byť v prejednávanej veci účastníkmi konania aj ďalší dedičia po G. R. a C. R., rod. H. a to vnuci G. G. a D. G.. R. ich účasti v konaní nemá sám navrhovateľ aktívnu vecnú legitímáciu na podanie návrhu v prejednávanej veci, preto súd jeho návrh v celom rozsahu zamietol. Podľa názoru súdu tu navyše okrem uvedeného existuje ďalší dôvod na to, aby G. G. a D. G. boli účastníkmi konania v prejednávanej veci, nakoľko sú už v súčasnosti zapísaní ako podieloví spoluvlastníci sporných pozemkov na LV č. XXXX pre k.ú. L. U. H.. Ďalším (rovnocenným) dôvodom na zamietnutie návrhu navrhovateľa bola podľa názoru súdu okrem uvedeného aj skutočnosť, že pokiaľ sa navrhovateľ domáhal určenia, že sporné nehnuteľnosti patria v polovici do dedičstva po poručiťovi G. R., a v polovici do dedičstva po poručiťke C. R., rod. H., takémuto návrhu nebolo možné vyhovieť pre jeho nesprávnosť z dôvodu nerešpektovania kogentných ustanovení hmotného ako aj procesného práva. Ako vyplýva z dokazovania, vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam mali právni predchodcovia navrhovateľa G. R. a C. R. nadobudnúť výmerom o vlastníctve pôdy č. 5912/1948-II/B-118 zo dňa 01.04.1948 za trvania manželstva, ktoré zaniklo smrťou G. R. dňa 06.10.1968. K nadobudnutiu vlastníctva tak malo dôjsť za účinnosti uhorského občajového práva na území Slovenskej republiky do tzv. spolunadobudnutého majetku v rámci koakvizície. Z dokazovania nevyplývalo, že by majetok pridelený výmerom o vlastníctve pôdy tvoril tzv. parafernálny majetok, t.j. veno manželky, nešlo ani o majetok tzv. honoraciarov, t.j. osôb živiacich sa duševnou prácou na základe vyššej diplomovanej kvalifikácie, preto ho právni predchodcovia navrhovateľa nadobudli do tzv. spolunadobudnutého majetku v rámci koakvizície. Tento vlastnícky režim bol zmenený dňom 01.04.1964 kedy zo zákona zanikol (zanikli všetky spoločenstvá podľa "prvších predpisov") a súčasne týmto dňom vzniklo bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, do ktorého by sporné nehnuteľnosti patrili (§ 856 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 143 Občianskeho zákonníka). Neobstojí teda návrh na určenie v polovici do dedičstva pre každého z právnych predchodcov navrhovateľa G. R. a C. R., správne mal návrh znieť, že sporné nehnuteľnosti patria v celosti do ich zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pretože neboli predmetom vyporiadania v konaní o dedičstve OS F. sp. zn. D/1081/1968 a návrh v požadovanom znení obchádza kogentné ustanovenie § 175 písmeno l ods. 1 a 2 O.s.p., ktoré zákon nedovoľuje obísť. Žiadny dopad na prejednanú vec nemá podľa názoru súdu ani zákonná domnienka podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, pretože predmetom konania je určovací návrh a preto by bolo potrebné z dôvodu rozporu so zápisom v katastri nehnuteľností najskôr určiť, že sporné pozemky do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva skutočne podľa hmotného práva patria; súčasne účinky zákonnej domnienky môžu nastať len za predpokladu, že obidvaja bývalí manželia po uplynutí troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozvodom alebo rozhodnutím súdu sú nažive, resp. od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov do úmrtia jedného z nich musí uplynúť trojročná lehota. Na základe uvedeného súd návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol. O trovách konania vo vzťahu navrhovateľ a odporca 1/ rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Keďže však odporca 1/ žiadne trovy konania nežiadal nahradiť, súd mu ich náhradu voči navrhovateľovi nepriznal. O trovách konania vo vzťahu navrhovateľ a odporca 2/ rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Vo veci bol odporca 2/ plne úspešný a vzniklo mu voči navrhovateľovi právo na náhradu účelne vynaložených trov konania. Preto súd uložil navrhovateľovi povinnosť nahradiť odporcovi 2/ trovy konania spolu v sume 931,69 eur, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnych služieb [pričom základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby súd určil podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov ako 1/13 výpočtového základu, a to za úkony vykonané v r. 2012 je základná sadzba tarifnej odmeny v sume 58,69 eur a za úkony vykonané v r. 2013 predstavuje sumu 60,08 eur; súd má na rozdiel od odporcu 2/ za to, že je potrebné pri jej určení vychádzať z § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., pretože hodnotu predmetu navrhovateľom požadovaného určenia, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi nemožno vyjadriť v peniazoch) - 1. prevzatie a príprava zastúpenia v sume 58,69 eur spolu s režijným paušálom v sume 7,63 eur a 2. účasť na pojednávaní dňa 30.01.2013 v sume 120,16 eur (dvojnásobok úkonu, pretože pojednávanie trvalo viac ako dve hodiny) spolu s režijným paušálom v sume 7,81 eur, k tomu náhrada cestovného v sume 269,88 eur (za cestu na pojednávanie dňa 30.01.2013 z Košíc do Partizánskeho a späť 346 km x 2, spolu 692 km, k tomu náhrada za stratu času stráveného cestou na pojednávanie dňa 30.01.2013 (za 24 polhodín po 13,01

eur) v sume 312,24 eur, k tomu daň z pridanej hodnoty v sume 155,28 eur (20 % zo základu 776,41 eur), spolu účelne vynaložené trovy konania odporcu 2/ v sume 931,69 eur.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. V odvolaní uviedol, že sa nestotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že iba jeden z dedičov nemá možnosť domáhať sa ochrany vlastníckeho práva, a to podaním žaloby o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva. Aj v prípade návrhu o povolenie obnovy dedičského konania stačí, aby bol navrhovateľom iba jeden z dedičov. Až v rámci samotného dedičského konania sa rozhoduje o veľkosti podielov, ktoré jednotliví dedičia nadobúdajú a rovnako je možné, aby sa dedičia vzdali svojich podielov v prospech jediného účastníka dedičského konania. Samotná skutočnosť, že v žalobe o určenie vystupuje iba jeden z dedičov, nemôže mať za následok zamietnutie žaloby. Minimálne už v momente podania je zo zákona daný minimálny podiel, ktorý navrhovateľ ako dedič môže získať. V prípade, že by návrhu bolo vyhovené, nie je vylúčené, že G. G., D. G. sa v rámci dedičského konania môžu svojich podielov v prospech navrhovateľa vzdať. Z týchto dôvodov mal za to, že záver súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o otázku aktívnej vecnej legitímácie, nie je v súlade so zákonom. Pokiaľ súd prvého stupňa zamietol návrh aj z dôvodu údajne zlého znenia petitu, keď podľa názoru súdu správne označenie má znieť, že sporné nehnuteľnosti patria v celosti do zaniknutého BSM, namietal, že samotné označenie návrhu, ako aj petit, je možné v priebehu pojednávania upraviť a pripustiť zmenu a preto nepovažuje uvedený dôvod zamietnutia za právne opodstatnený. Tento dôvod sa opiera o tú skutočnosť, že medzi právnymi predchodcami navrhovateľa nedošlo k vyporiadaniu zaniknutého BSM manželov. Nestotožnil sa s názorom súdu, že ust. § 149 ods. 4 Obč. zák. nie je možné aplikovať na tento konkrétny prípad z dôvodu, že ide o určovací návrh. V závere uviedol, že aj keď sa nestotožňuje so závermi uvedenými v odôvodnení rozsudku, samotný postup súdu považuje za správny z dôvodu hospodárnosti konania a stotožňuje sa v plnej miere s názorom, že je potrebné, aby boli už toho času vyriešené sporné procesné otázky, ktoré by v konečnej fáze mohli viesť k zamietnutiu návrhu.

Odporca 1/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa považuje za vecne správny. Podané odvolanie navrhovateľa je vzhľadom k zdôvodnenému rozhodnutiu súdu prvého stupňa právne irelevantné. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil a odvolanie navrhovateľa v plnom rozsahu zamietol.

Odporca 2/ sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadril.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 212 ods. 1, § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na tom právnom názore, že návrhu navrhovateľa nemožno vyhovieť z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie, nakoľko účastníkmi konania nie sú všetci, ktorí nimi podľa hmotného práva musia byť. Vychádzal zo zistenia, že právnymi nástupcami po rodičoch navrhovateľa G. R. a C. R., rod. H. sú vo vzťahu k predmetu konania okrem navrhovateľa aj vnuci poručiteľov G. G. a D. G.. Bez ich účasti v konaní nemá sám navrhovateľ aktívnu vecnú legitímáciu na podanie návrhu v prejednávanej veci. Ďalším dôvodom na zamietnutie návrhu navrhovateľa bola podľa názoru súdu prvého stupňa aj skutočnosť, že vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam mali právní predchodcovia navrhovateľa nadobudnúť výmerom o vlastníctve pôdy za trvania manželstva, preto neobstojí návrh na určenie, že sporné nehnuteľnosti patria v polovici do dedičstva pre každého z právnych predchodcov navrhovateľa. Podľa názoru súdu prvého stupňa určovací návrh mal správne znieť tak, že sporné nehnuteľnosti patria v celosti do ich zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pretože neboli predmetom vyporiadania v konaní o dedičstve.

Odvolací súd tento právny názor súdu prvého stupňa považuje za správny, v celom rozsahu sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku podľa § 219 ods. 2 O.s.p. a na zdôraznenie správnosti a k odvolacím námietkam navrhovateľa uvádza nasledovné:

Podľa § 460 Obč. zák. sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Predpokladmi dedenia sú a) smrť fyzickej osoby, b) existencia dedičstva, c) spôsobilý dedič.

Z ust. § 91 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba.

Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných. Na zmenu návrhu, na jeho späťvzatie, na uznanie alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmluvy je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane (§ 91 ods. 2 O.s.p.).

Odvolačný súd poukazuje na to, že určovací návrh spočívajúci v tom, že vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiteľovi, a teda že ju poručiteľ vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (je vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiteľovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom.

K nadobudnutiu dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiteľa. Právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstvo začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu (§ 175p, § 175q, § 175zca), tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, a to najmä, kto bude poručiteľovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerých dedičov.

Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p.

To platí aj v prípade, ak poručiteľ zanechal viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi ohľadne veci, o ktoré ide v občianskom súdnom konaní, vedenom s inou osobou ako dedičom (ktorá nie je poručiteľovým dedičom) vyporiadané. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) sa nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ust. § 91 ods. 2 O.s.p.

Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa nepochybne vyplýva, že právnymi nástupcami po rodičoch navrhovateľa Miroslavovi R. a C. R., rod. H., sú okrem navrhovateľa aj ich vnuci Miroslav G. a D. G.. A. súdu o tom, či určitá vec patrí do dedičstva sa musí vzťahovať na všetkých dedičov. V danom prípade účastníkom konania o určenie predmetu dedičstva bol len syn poručiteľov W. R. - navrhovateľ a nie všetci ostatní právní nástupcovia po poručiteľoch (t.j. vnuci G. a D. G.), ktorí majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov. Preto záver súdu prvého stupňa o nemožnosti vyhovieť žalobe z dôvodu, že účastníkmi tohto sporového konania neboli všetci, ktorými nimi podľa hmotného práva musia byť, bol vecne správny. Z uvedených dôvodov sú odvolacie námietky navrhovateľa neopodstatnené. Nedostatok aktívnej vecnej legitimácie na strane navrhovateľa bol dôvodom vedúcim k zamietnutiu návrhu, preto sa odvolací súd podrobnejšie nezaoberal ďalšími odvolacími námietkami navrhovateľa, ktoré nemali na vecnú správnosť napadnutého rozsudku žiadny vplyv.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešným odporcom 1/, 2/ v odvolacom konaní náhrada týchto trov nebola priznaná, nakoľko nepodali návrh na ich priznanie.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné.